D · N
15/1 1949

Planhushållning fram och tillbaka

Vid en återblick på efterkrigstidens ekonomiska politik i vårt land är det en sak som framstår fullständigt klart: att den s. k. planhushållningen har misslyckats på ett förkrossande sätt, misslyckats från början till slut, ja, ofta in i minsta detalj.

Den nu påbörjade stabiliseringspolitiken är genom sin blotta existens ett bevis för detta påstående; dess innebörd är att man nu söker planhushålla oss ut ur det prekära läge som man under nära tre års tid lyckats planhushålla oss in i. Ty redan själva utgångspunkten för efterkrigstidens ekonomiska politik var felaktig, rakt motsatt den som skulle ha behövts. Självsäkert sade Myrdal och regeringsorganet om en snart kommande kris — I vintan på den kunde man ju tala en smula inflationsteoretiskt någon år — och förklarade upprätthållandet av den fulla sysselsättningen som var den verkliga faran visade planhushållningen sin största ekonomiska svaghet: stelheten, oförmågan till smidig anpassning efter läget. Halvdant, tafatt sökte man dämma för den inflationsutveckling som man till mycket stor del själv hade framkallat genom en politik som mitt i högkonjunkturen varit inställd på att råda bot på en lågkonjunktur.

Och det arbetet är ännu ofullbordat; fumligheten tycks ha gått planhushållarna i blodet. De båda främsta kännetecknen på stabiliseringspolitiken är dess stelhet och dess otillräcklighet. Inte någon marginal finns — om nu regeringen menar allvar med sina löften till löntagarna — för de prisförskjutningar uppåt som prisutvecklingen i utlandet kan medföra eller för den press på försörjningsläget som en något ogynnsammare skörd än den beräknade skulle innebära. Efter alla års budgetunderskott — om man räknar med totalbudgeten — planerar för 1949 —50 en överbalansering med 24 miljoner kronor. Är det detta överskott som skall neutralisera den säkerligen till några hundra miljoner uppgående ökontrollerbara investeringsverksamhet som trycket på obligationsmarknaden ger bevis för utöver den i regeringens investeringskalkyler beräknade? Det är betecknande för allt detta planerande och beräknande att regeringen aldrig behagat uppmärksamma den tydliga och enkla mätare på spårandets förhållande till investeringsvolymen som sugningen på penningmarknaden utgör.

I väsentliga stycken grundad på ofullständiga beräkningar, stel, otillräcklig — jämför långtidsprogrammet, som redan måste omarbetas! —, sådan är den plan som under stora later säges låta oss återhämta vad regeringen under de gångna tre åren har planhushållitat bort: vårt ekonomiska välstånd.

Sannerligen — det finns ingen anledning till mildhet och överslätande välighet från oppositionens sida i rentdisbattens

Nedtystning genom information

Utrikesministern K. A. Wallenbergs specialitet ansägs av vänsterkadagsmännen vara — skrev Torgny Segerstedt den 15 mars 1915 enligt Bengt Hildebrands intressanta meddelanden i Svensk Tidskrift — "att öppet omtala för dem alla hemligheter. Varav följden är den, att de alla traska omkring tysta som små familjegravar och icke våga öppna munnen av bara ansvarskänsla. Om de vet något, vet jag inte..." Skildringen passar rätt väl in också på dagens läge. Visserligen är det icke vår utrikesminister som sköter denna egenartade form av mörkläggning; han passar lika litet för privat som för officiell informationsverksamhet. Men tendensen till nedtystning är klar; en utrikesdebatt skall äga rum först efter de skandinaviska förhandlingarnas avslutande, och de ledande politikerna vill ha tyst om saken under remissdebatten — det är varken lätt eller roligt att utarbeta taktiskt dunkla formuleringar, och riksen för att en del frispråkiga personer skall fordra klara upplysningar och klara ståndpunkter är oronade. Samma metoder som Wallenberg använde kommer också nu till heders. Meddelanden eller antydningar om hemligheter är en effektiv och angenäm munkavle; de som får veta eller tror sig få veta något hemligt blir på en gång tacksamma och bundna, ty deras möjlighet att resonera fritt och naturligt begränsas.

"Om de vet något, vet jag inte..." Ja, det är en annan svårighet. Ofta vet inte ens de informerade om de v.e.t något, dva. om de ungefärligen äger det fått är så väsentliga, fullständiga och objektiva att de innebär ett verkligt tillskott till den kunskap som står alla till buds. Den finaste hemlighetsfullheten kan rent av nöja sig med att tala om att det finns något hemligt. Många minns de politiker som verkade för det ryska kreditavtalet på hösten 1946 under diskreta antydningar om djupare statsskäl. De blev tysta, följsamma och anspråkslösa under bördan av en illusorisk insikt.

Utrikesnämnden har kallats en förgylld rättfälla på grund av att dess ledamöter genom sekretessen blir beroende av regeringen. Den har bidragit att sätta tystnad och en ofta fiktiv enighet i stället för öppen debatt. Skall hela riksdagen bli en sådan fälla?

Rotting och batong

var högt skattade föremål vid torsdagens högermöte i Engelbrekt, som håller på att bli högsvängen för riktiga determinanser. Möjligen var publiken mest entusiastisk för rottingen, som onekligen ställer sig billigare för det allmänna än batongen gör. Nu skall inte dras alltför vidsträckta slutsatser ur sådana reaktioner — en samling välmående och samhällsbevarande element har naturligtvis sympati för rottingen, som andra att eggas till råa maskliedelser. Men det förefaller befjlysande att ingen av de upprörda indignerade sig för exempelvis uppförsträn till fribet eller kriminalvård med återställd samhällsdugilghet som ledstjärna. Och man fick höra sådana satser som att vi borde ta den ryska våldsregimen till förbehild i fråga om straffskärpningar och lit till "hårdhandskarnas" maktsomhet. Den som länge väntat på konkreta uttryck för högerns "kärvare linje" måste fråga sig om de klara signalerna skall bli av denna art.

PRESSGRANNAR

I belysning av de bolsjevikiska aktionsplanerna som man nu känner till den ter sig en nära samverkan mellan Västeuropas stater mera ounsgängilig än någonsin, skriver professor Arthur Montgomery — flitig läsare av ryska tidningar — i Svenska Dagbladet (h). Men även i båda fall kommer det att kräva mycken tid innan denna samverkan kan nå en tillräcklig grad av effektivitet, och utan samverkan med Amerika skulle den ännu längre förbli ett ganska osäkert stöd:

I samma ögonblick som Amerika drog sig tillbaka från Europa, skulle Ryssland av allt att döma anse att en situation motsvarande den av 1917 både återinträtt och forma sin politik i enlighet härmed. Konklusionen för vår del kan endast bli den, att det är en livsfråga för oss att stärka banden med Förenta staterna och främja samarbetet inom Västeuropa.

Av en del uttalanden i svenska partitidningar ser det ut som om det främsta vore en inrepolitisk konjunkturfråga.

Svenska regeringen har nu givit ett anbud där vi skulle ikläda oss de förpliktelser som ett skandinaviskt försvarsförbund medför, förklarar Morgon-Tidningen (s) angelägnt:

På svensk sida kommer det att under de närmaste veckorna utredas om statsmakterna i princip kan godtaga ett sådant försvarsförbund på neutralitetens grund. I Norge och Danmark kommer under samma tid ett principval att träffas mellan en skandinavisk försvarspakt av angivna karaktär och anslutning till en Atlantpakt. Vilkendera linjen som än väljes kommer man på svensk sida att ha full förståelse för att det enligt norsk uppfattning är ett vanskligt val.

Men inte enligt svenska? I varje fall enligt danska uppfattning, häver Erik Seidenfaden i den oavhängiga tidningen Information, som samtidigt beklagar att meningsbytet i Danmark varit så litet uppsluppet.

Den danske opinion staar paa grund af forstemmelser fuldstændigt utforberedt overfor de beslutninger, der nu skal føres igennem i lovtinget. Paa nu, da kendgerningerne er over os, er der i Danmark begyndt en egentlig debat, hvilket forhold har den danske regering nærppe vanskeliggjort med at faa parlamentarisk tilslutning til Karlstadplanen. Den staar jo som et smukt udtryk for opfyldelsen af en gammel drøm om skandinavisk fællesskab. Men opinionen er aldeles utilstrækkelig, hvis Karlstadplanen paa grund af vestmagternes bedømmelse glipper og valget stiller sig hurtigt og klart: Atlantpagt eller neutralitet.

Og hvad der er endnu vigtigere: En drøftelse af, om en nordisk allianceaftale er forenelig med vesternmagternes "vestvendte" form er tilstrækkelig, har praktisk talt ikke fundet sted. Og dette var dog det, vi i første omgang skulde søge at afgøre ud fra vor egen viden om og bedømmelse af vor situation og ikke overlade til vestlige statsmænd, hvis forstaaelse af danske og skandinaviske spørgsmaal ikke behøver at være ufejlbarlig.

Karlstadplanen kan ikke være et fredsatilfælde for Norge, heter det vidare:

Den norske regering kan kun gaa med til den, vi ved, den er enig i, fordi man faar sig overbevist om, at man i Verden ikke vil betragte den som tilfredsstillende, og at den derfor alligevel ikke bliver til noget. Norge kan da hagefter sige, at man ikke har ladet noget uforsøgt for at bevare den skandinaviske enhed. Og eller fordi man haaber, at den vestlige forsaavelse for den nordiske alliance vil være saa vidtgaaende, at ordningen i praksis vil blive lige saa god som en formel tilslutning til Atlantpagten, 3) eller fordi man har affundet sig med, at længere kommer man alligevel ikke med Sverige og Danmark, og at man derfor i en nordisk alliances spottelse straks maa gaa i gang med forsvarsteken i tilfld til en fortsat udvikling i den svenske og ogsaa i den danske opinion.

Är denna karaktäristik av norska regeringens hållning riktig — olika regeringsmedlemmar kan ha olika motivering — kommer amerikanerna knappast att få ett övertygande intryck av skandinavisk sammanhållning och planmässighet. Den nya "samlingsplanen" är en skör konstruktion.

Att visa sura miner när regeringen lyckats undvika skärpta skattebestämmelser är enligt Östergötlands Folkblad (s) bevis nog för att man har förnillga avsikter och i själva verket aldrig kan tillfredsställas. Socialdemokraterna tycks ju kortare och längre ukt borde inte kunna misstolkas:

Det är ju så, att man på den socialdemokratiska sidan ingalunda underlätt att betona, att vissa lättnader är både önskvärda och i sinom tid helt enkelt nödvändiga. Men den, nuvarande situationen tillåter tyvärr inte en skattepolitik av detta slag, och då får man vara glad över att åtminstone inte är fråga om några skärpningar.

Denna bevisning på att man inte "vara glad" är avgjort otillfredsställande, för att inte säga olycksbådande. Med det resonemanget förbereds riksdagen för nya skattekrav en annan gång — och vänder sig inte folkkämningen mot denna ständiga skruvning uppåt, kommer processen ofelbart att fortgå. Västerbottens-Kuriren (fp) varnar:

Det finns allt skäl att uppmärksamma det krav på en omorientering av statens ekonomiska politik, som folkpartiledaren framförde i sitt hälsningstal till partiets mer än fyrdubblade riksdagsgrupp. Samhället har ju också ett ansvar för att inte större del av folkets inkomster, som han. För framtiden blir det en viktig uppgift att tillse, att en växande del av nationell avkastning av inkomsterna för disponeras av den enskilde själv, utan att den sociala standarden försämras.

Kravet är aktuellt och motiverat. Men det framstår som en oerhört svår, ja, nästan ogenomförbar uppgift att realisera. Där har folkpartiet en uppgift, som kräver oräddhet, insikter och klara beslut till folket om de ekonomiska realiteterna.

Socialdemokraterna brukar klaga på att regeringen inte har någon bestämda alternativ till regeringspolitiken. Här skall de bli bönhörda — och sen får de väl klaga över det.

Är Hitlers Napoleonkomplex ett argument för nedrustning? spörjer den nytta Stockholms-Tidningen (fp), som fått för sig att den kommunistiska fredsrörelsen borde pusa på ett intelligent sätt. Det egna försöket, utfört av K. A. Larsson, statsrådsaktör, — att slaga dramatisering i samband med kortspel mellan några herrar ur läsekretsen — avslutas så här:

Berggren: — En amerikansk psykiatriker har skrivit en bok om sina erfarenheter med nazistpsamparna i fängelset i Nürnberg. Enligt den var karaktärsdrag hos samtliga dessa typer den nytta Stockholms-Tidningen (fp), som fått för sig att den kommunistiska fredsrörelsen borde pusa på ett intelligent sätt. Det egna försöket, utfört av K. A. Larsson, statsrådsaktör, — att slaga dramatisering i samband med kortspel mellan några herrar ur läsekretsen — avslutas så här:

Berggren: — En amerikansk psykiatriker har skrivit en bok om sina erfarenheter med nazistpsamparna i fängelset i Nürnberg. Enligt den var karaktärsdrag hos samtliga dessa typer av Napoleonkomplexet! — och ville klara av ryssarna, medan han ännu hade kraftarna i behåll.

Cederwall: — Nu är du inte rättvis! Inte för att jag älskar ryssarna, men berurna i Kreml är säkerligen inga hysteriker. Inte får man väl rikta med att de kastar sig över Skandinavien bara av något slags mordlusta eller därför att Stalin vill ha några skalper till i bältet!

Axelsson: — Nej, dessutom har väl ryssarna större vinster hägrande på annat håll. Tänk på oljan i Främre Orienten! Eller på Kina och Indien. Inte kan Sovjet tjäna så mycket på en erövring av vårt kära Norden, att det skulle kunna betala kostnaderna. För Sverige är ju

HJÄLPEN VÄSTER IFRÅN

Från en militär expert har Dagens Nyheter mottagit följande framställning av det amerikanska flygets möjligheter att medverka vid försvar av skandinaviskt område.

I DISKUSSIONERNA om neutralitetsfrågan och Atlantpaktens utsträckning har ett stort ligt argument mot en svensk anslutning väster ut varit att riskerna ökar utan att garantierna för hjälp ökar i motsvarande grad. Självfallet är det omöjligt att skaffa sig en tillförlitlig uppgift om de krafter med vilka USA — Storbritannien torde icke ha så mycket till övers — i krig skulle kunna upprätta i Skandinavien för att hjälpa oss mot ett angrepp österifrån. Några spekulationer är likväl möjliga, utgående från publicerade uppgifter och utlanden under 1948.

En ledtråd för den strategiska tankegången i stort kan erhållas ur ett par uttalanden av försvarsminister Forrestal och förre chefen för flygvapnet Spaatz i samband med budgetdebatterna om försvaret i april.

Forrestal förklarade att alla tre försvarsgrenarna är överens om att flyget kunde bli det avgörande elementet inom stridskrafterna. Det viktigaste var att se till att flygstridskrafterna verkligen kunde sättas in mot en sannolik fiende, och för detta ändamål erfordrades starka lant- och sjöstridskrafter som satte flygvapnet och flottans flyg i stånd att göra sig gällande.

General "Spaatz utvecklade detta tema sålunda: Flygvapnets uppgift är att skydda den ort mot flyganfall, så att krigsindustri och upprustning tryggas, därnäst att snarast möjligt sätta in motanfall med våra starkaste vapen (= atombomben!) medan mobiliseringen i övrigt genomförs och slutligen att snabbt sätta i funktion flygförband som tillsammans med de andra försvarsgrenarna kan besätta, hålla och utnyttja basområden som ligger närmare fienden.

Det är framför allt den sistnämnda uppgiften som intresserar i detta sammanhang. Om bland alla andra framskjutna aktuella områden Skandinavien anses vara värt att besätta, hålla och utnyttja, då kommer också stridskrafter att sändas dit. Förutsättningen är naturligtvis att Skandinavien själv är i stånd att ta första stöten — till och med en kraftig sådan — och verkligen uttryckt önskan om hjälp, så att hela operationen kunnat fogas in i den stora krigsplanläggningen då resurserna förelåas.

Vad finns det då för stridskrafter att skicka?

Enligt 1948 års program skall a r m é n uppsätta 12 regulära divisioner plus 13 ur nationalgardet, alla i omedelbar krigsberedskap. Hur dessa kan förbelås är inte lätt att säga, men de torde kunna börja anlända till Europa inom ett par veckor. Distributionen beror sedan på planläggningen inom "blocket" och på var flygbaser skall upprättas. För närvarande är emellertid beredskapen låg, och det dröjer säkert ett par år innan en stående här enligt planen kan sättas upp. Därmed kan tar det längre tid att mobilisera.

Marinens beredskap är avsevärt högre: först och främst finns det i fred 21 bemannade hangarfartyg, vilket innebär en lättrörlig, slagberedd styrka på ca 1.000 flygplan. Ytterligare 81 hangarfartyg ligger upplagda sedan kriget. En eller annan "Task Force" med ett antal hangarfartyg som kärna är sannolikt att vänta till skandinaviska farvatten ganska snart efter ett krigsutbrott. Deras uppgift skulle då vara att medverka i försvaret av skandinaviska västkusten och Sunden. Eventuellt kunde delar av flygförbanden baseras i land.

Flygvapnet skulle enligt 1948 års beslut byggas ut till 70 reguljära flottiljer jämte 27 flottiljer ur nationalgardet. I nästan samma höga beredskap och 34 reservflottiljer i en lägre beredskap. I nuläget finns 56 reguljära flottiljer redo. Nationalgardet torde ha fullt antal flygplan, men dessas utrustningsberedskap är oviss. Personalens beredskap är däremot

I alla fall inte något militärt tomrum.

Domfeldt: — Militärt tomrum! Ja, vad ska man säga om det? Vad kan vi sätta upp för att förvrer, om ryssarna skulle komma med en kupp — låt oss säga den 9 april?

Vändiman: — Nej, nu måste ni sluta. Sillgrätingen kallnar.

Sillgrätäng ovanpå sillsallad — ned, bäste stabsredaktören!

BÖCKER OM STRINDBERG

GUNNAR OLLÉN: Strindbergs dramatik. En handbok. Radiotjänst. Pris 4:50.

KNUT LUNDMARK: Strindberg. Genius — Sökaren — Människan. Nordisk Rotogravyr. Pris 10:50.

TORSTEN SVEDFELT: Strindbergs anatomi. En ikonografisk studie. Nordisk Rotogravyr. Pris 8:75.

HARÖLDERNA höjer sina horn: festligheterna står i begrepp att börja. Festligheterna är de vid vilka det litterära, halvlitterära och olitterära Sverige definitivt är berett att erkänna Strindberg som sekulargeni; häroldorna är de som har skrivit Strindbergsböcker till högtidligheten.

Den första av dem är docent Gunnar Ollén, Strindbergssällskapets ordförande och en dan först beprövad och framstående Strindbergsforskare. Hans nya bok heter "Strindbergs dramatik", med undertiteln "En handbok". Den kunde också ha haft en undertitel som själve Fröding en gång tänkte använda som namn på en bok: "Efterklang och egenklang". Boken är nämligen så gjord att dess författare har blandat ihop egna och andras iakttagelser och uppslag rörande Strindbergs dramatik och lagt fram dem utan att göra någon skillnad mellan vad som är hans egna och vad som är det andra. I förordet tackar han professor Martin Lamm, i villkens böcker om Strindberg han säger sig ha funnit "en lika oundgänglig som utsökt stimulerande lektyr". Särskilt har Lamms viktiga och innehållsrika bok om Strindbergs dramer stimulerat honom: tätt sittande avsnitt i hans egen bok är praktiskt taget ingenting annat än en omskrivning av motsvarande partier i Lamms "Strindbergs dramer". Han följer denna bok inte bara då den — vilket ju ofsat är fallet — har rätt, utan också då den någon sällsynt gång har fel. Uppgiften att det s. k. "kama-loka", som Strindberg sade sig tänka på då han skrev "Spöksonaten", skulle vara teosofernas namn på dödsriket har av Ollén hämtat från Lamm, men den är felaktig: kamaloka betyder hos teosoferna en sorts spök-, gengångar- eller begärvärld som människan eller somliga människor har att genomvandra innan de kommer in i dödsrikets frid. Då dr Ollén ska referera Strindbergs "Gustaf III" så gör han det inte efter pjäsen själv, utan efter Lamms referat av pjäsen. Inte i pjäsen själv, men väl i professor Lamms — och docent Olléns — referat av pjäsen, förekommer det nämligen att Bellman, Kexel och Hallman tigger pengar till en sup. Själva grundsynen på Strindbergs dramatik liknar också Lamms: pjäserna betraktas som personliga bekännelser, personliga dokument och uppgörelser, som läsaren har att kritisera ur sanningens och rimlighetens synpunkt om de inte stämmer överens med den förmodade bakomliggande verkligheten. Ar nu detta verklighet ett riktigt litterärt sätt att se på saker och ting? Om en diktare diktar en kamel, vad gör det så oss om han händelsevis bara skulle ha haft en mygga till modell?

Den olust som docent Ollén ibland ådagalägger inför Strindbergs böjelser att löpa linan ut och gå till överdrifter har i viss mån också den sin föregångare i Lamms bok. Inför "Fadren" reagerar docent Ollén på följande sätt. "Rytmiskaren är ju", säger han, "om man ska anlägga realistisk måttstock, en ganska kuriös figur. Han är i första hand intresserad av ett vetenskapligt forskningsarbete, som inte har ett dugg med det militära att göra. Hans tankeoch fantasiliv är uppskruvat till en abnorm aktivitet och överretning; man förstår inte riktigt orsaken." Ja men herregud, Strindberg talar ju om orsaken; det är den att rytmiskaren inte är säker på att hans dotter verkligen är hans dotter. Heidenstam sjöl, som inte gav Strindberg något i smådan, säger om detta drama att det redan genom sitt ämne griper in i mannens djupaste själsliv. Nu skriver visserligen docent Ollén att "tesen om faderskapets obevisbarhet" är förlegad, men så är det väl ändå inte. Dit har vid inte blodprovstekniken hunnit?

Det är synd att docent Ollén i sin bok inte har lagt till de två tre rader pr sida som skulle ha gått åt att tala om vilka av uppslagen i boken som inte är hans egna. Som det nu är blir det besvärligt att läsa boken med all möjlig annan Strindbergslitteratur bredvid på bordet, och docent Ollén gör sig själv orätt därigenom att man kanske kan komma att tvivla på hans faderskap till idéer som verkligen är hans egna. Man tycker t. ex. att det är en mycket fin synpunkt som anläggs på "Herr Bengts hustru"; den v. kvinnliga huvudrollen skulle spelas av Strindbergs hustru, och Strindberg hade där förknat en kvinna som i vissa mindre förmånliga avseenden liknade hustrun, kanske för att därmed pedagogiskt låta henne själv visa hurdan en kvinna inte bör vara. En sådan synpunkt är litterär, är skarpsinnig, finkänslig, och man vill tro på docenten när han säger att den skulle vara hänsad från någon annan av Strindbergs dramer än den är felaktig: kamaloka betyder hos teosoferna en sorts spök-, gengångar- eller begärvärld som människan eller somliga människor har att genomvandra innan de kommer in i dödsrikets frid. Då dr Ollén ska referera Strindbergs "Gustaf III" så gör han det inte efter pjäsen själv, utan efter Lamms referat av pjäsen. Inte i pjäsen själv, men väl i professor Lamms — och docent Olléns — referat av pjäsen, förekommer det nämligen att Bellman, Kexel och Hallman tigger pengar till en sup. Själva grundsynen på Strindbergs dramatik liknar också Lamms: pjäserna betraktas som personliga bekännelser, personliga dokument och uppgörelser, som läsaren har att kritisera ur sanningens och rimlighetens synpunkt om de inte stämmer överens med den förmodade bakomliggande verkligheten. Ar nu detta verklighet ett riktigt litterärt sätt att se på saker och ting? Om en diktare diktar en kamel, vad gör det så oss om han händelsevis bara skulle ha haft en mygga till modell?

Knut Lundmark är astronom och inte litteraturhistoriker och sorterar därigenom inte under Lamm och under Stora Rådet på samma sätt som en litteraturhistoriker och professionell Strindbergsforskare. Han målar Strindbergs sådan som det rear honom att måla honom och ritar på gammalt maner gärna sina egna drag i bokens marginal när han kommer åt. Säkert är hans bok mycket

Flyg med PAN AMERICAN
— flygnätet som omspänner hela världen —
...betala i svenska kronor!
AUSTRALIEN
NYA ZEELAND
via U. S. A.
I samtrafik med
Interamericanas flyglinjer
SYDAMERIKA
Rio de Janeiro, Buenos Aires och andra ledande städer via New York (eller via Lissabon i samtrafik med Panair do Brasil)
SYDAFRIKA
Via Lissabon (i samtrafik med Panair do Brasil) till Dakar, Accra, Leopoldville och Johannesburg
Anknytande flyglinjer från Stockholm—Göteborg och Malmö till London. Genomgående biljetter kan lösas i svenska kronor. För närmare upplysningar och biljettbeställningar, vänd Er till Er resebyrå eller till Aktiebolaget Pan American Airways, Stureplan 25—27, Stockholm. T. 20 43 20. Tgm. Panair
PAN AMERICAN WORLD AIRWAYS

Riksdagssammanträden

Lördagen den 15 Jan. 1949.

Första Kammaren kl. 11 f. m.
Val av suppleanter i de ständiga utskotten.

Andra Kammaren kl. 11 f. m.
Val av suppleanter i de ständiga utskotten.

Utrikesutsk. kl. 1.15 e. m., **övriga utskott** kl. 1.30 e. m.

Annons.

Arbetarliberalernas upprop

Landsmän!

Vårt samhälle har ett väl utvecklat näringsliv, hög kulturell standard, god samhällsanda, stabila politiska förhållanden och en kunnig ämbets- och tjänstemannakår.

Över detta kan vi vara stolta. Men det finns dock missförhållanden, som partierna inte vill beakta och som har motiverat denna rörelses tillkomst.

FRITT NÄRINGSLIV

Organisationsväsendet, som under ett bristfälligt kapitalistiskt system varit till nytta, har i flera avseenden blivit ett hinder för fri företagsamhet. En mängd intresseorganisationer har monopoliserat marknaden ifråga om sätt till inköpsvillkor, priser och arbete. De stora bankerna och företagen håller osvikligt på att tillintetgöra förutsättningarna för privat företagsamhet. Statsmonopol har berövat oss valfriheten av varor och inköpsställen.

Vårt mål är att begränsa organisationernas makt, bryta statsmonopolen, spränga företagsamheten och skapa förutsättningar för ett fritt näringsliv med konkurrens.

FACKLIG FRIHET

En ökande övervaxn av organisationsväsendet är betingad av många synpunkter. Intresseorganisationernas intensiva politisering leder till att partierna väldiför sig på vår politiska valfrihet. Block inom fackföreningsorganisationen utkräver ett enda parti miljontals kronor årligen av icke partimedlemmar.

En lagstiftning som hindrar dylika åtgärder inom intresseorganisationerna är ett livsvillkor för en sund demokrati.

SKATTESANKNINGAR

Den nuvarande bördebeskattningen på arbete och varor är skadlig för vår ekonomi och moral. De kollektiva uppgifter till vilka statens medel användes kan på ett smidigt och effektivt sätt i stor utsträckning skötas av fria försäkringsinstitutioner.

Vi tror att det för oss är nyttigast och lyckligast om vi för ökade möjligheter att tjäna pengar, fritt disponera våra inkomster och handla under eget ansvar. En gräns måste sättas för monopolföretagens rätt att göra intrång i vårt privatliv.

Speciellt för industriarbetarna betyder den höga företagsbeskattningen sänkt levnadsstandard.

Allmänna skattesänkningar och klart besked om vad vi måste betala i indirekt skatt (på varje skattebelagd vara ska skatten tydligt anges) hör till våra krav.

INDUSTRIELLT DELÄGARSKAP.

För att hålla produktionen och skapa nya industriella samarbetsformer förordrar vi industriellt delägarskap, dvs. de anställdas rätt till del av vinsten eller/och rätt till inköp av personaktier. I England och USA har detta system länge praktiserats och slagit väl ut.

Förbättrade ledarskaps-, utbildnings- och befordringsförhållanden är också allvarliga önskemål.

Rätten till fri företagsamhet bör utsträckas till oss alla. Får vi personlig del i vårt lands naturtillgångar och realkapital, försvinner också de intressemotsättningar mellan kapital och arbete som numera är ödesdigra.

FRI VALRATT

Allmän rösträtt är blott halv demokrati. Den fulla politiska demokratin kräver obeskuren rätt att välja de kandidater ur olika partier som vi har förtroende för.

Vårt önskemål är ett moderniserat valsystem med allmän rösträtt och fri valrätt.

EN SAMLINGSRÖRELSE

Sveriges Arbetarliberaler är den gemensamma beteckningen på våra samlingsgrupper. Vid val stödjer de kandidater av olika partier, som förbinder sig att verka för detta program.

Alla som sympatiserar med oss kan vinna medlemskap. Utträde ur traditionell partitillhörighet är ej nödvändigt.

SVERIGES ARBETARLIBERALER

Anmälan om medlemskap kan i västra och södra Sverige sk. o.m följande adresser:

Bertil Bergman, vagnpustare, Ahrenberggg. 13, Göteborg;
Cuno Kvist, verkmästare, box 14, Ämål;
Ake Reinesjö, oljeslageriarbetare, Ronnebyg 48 B, Malmö;
samt för Intresserade på andra orter än de ovannämnda till KLS.

Falun.

Rörelsens organ: **Arbetarliberalen**, postfack 7, Falun. Helårsprenumeration 5 kr., halvnummer 50 öre).